

صبر و شکیبایی

پندهای مسجدی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

صبر و شکیبایی، فضیلتی است که ما در امور دینی و دنیایی خود، به آن نیازمند هستیم. صبر و بردباری، معنابخش بسیاری از انتظار کشیدن‌های ماست؛ صبر، تردیدها را می‌زداید و تحمل ناملایمتی‌ها را در زندگی آسان می‌نماید. رسول‌الله (ص) فرموده: «الصبر ضیاء» (رواه مسلم)؛ یعنی: «صبر و شکیبایی، نوری روشنایی‌بخش است».

زندگی انسان دو فصل دارد؛ فصل اول، فصل ابتلا و امتحان است و فصل دوم، فصل اعلام پاداش و نتیجه‌ی امتحان است. برای عبور موفقیت‌آمیز از فصل اول یعنی فصل امتحان، آدمی نیازمند چهار عنصر است: اول ایمان، دوم عمل صالح، سوم صبر و چهارم جستجوی حقیقت. در همین راستا قرآن کریم فرموده: «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ * إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ» (عصر: ۲-۳)؛ یعنی: «بی‌تردید انسان‌ها در مسیر زیان هستند * جز آنان که ایمان آوردند و عمل صالح انجام دادند و یکدیگر را به حقیقت‌جویی و صبوری سفارش کردند».

صبر و شکیبایی، پاسخ مطلوب و توصیه‌شده‌ی خداوند به انسان‌های مُبتلا و در حال آزمون است؛ در قرآن کریم آمده: «وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ» (محمد: ۳۱)؛ یعنی: «و شما را می‌آزماییم تا معلوم شود مجاهدان و صابران‌تان چه کسانی هستند».

اصولاً فلسفه‌ی زندگی از نگاه قرآن کریم، آزمودن انتخاب‌های آدمی است: «خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا» (ملک: ۲)؛ یعنی: «مرگ و زندگی را آفرید تا شما را بیازماید که کدام‌یک، بهتر عمل می‌کنید». و در این راستا هر کس که بیشتر مبتلا و آزموده شود، بیشتر محبوب خداوند است؛ چون رسول‌الله (ص) فرموده: «مَنْ يُرِدِ اللّٰهُ بِهِ خَيْرًا يُصِبْ مِنْهُ» (رواه بخاری)؛ یعنی: «خداوند خیر و مصلحت کسی را بخواهد او را دچار مصائب و بلاها می‌کند تا گناهانش بخشوده شود».

خداوند متعال واکنش انسان‌های صبور در مواجهه با ابتلا و آزمایش را این‌گونه توصیف می‌فرماید: «وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ * الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلّٰهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ * أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ» (بقره: ۱۵۵-۱۵۷)؛ یعنی: «و صابران را بشارت بده * کسانی که چون مصیبتی به آن‌ها رسید گفتند: ما از آن خدا هستیم و به سوی او باز می‌گردیم * صلوات و رحمت پروردگارش بر آنان باد، که هدایت یافته هستند».

خداوند برای عبور موفقیت‌آمیز در هنگامه‌ی ابتلا و آزمون‌ها، فرموده: «وَأَسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ» (بقره: ۴۵)؛ یعنی: «از صبر و نماز یاری بجوید». لذا یکی از دعا‌های همیشگی ما می‌بایست این باشد: «رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ» (اعراف: ۱۲۶)؛ یعنی: «پروردگارا، بر ما صبر و شکیبایی فرو ریز و ما را مسلمان بمیران».